

EUČ. BIBLIOTEKA
U ZAGREBU.

49489

HRVATSKA

SLOVNICA

SA

ČITANKOM.

SASTAVIO

JANKO I. BENIGAR,

TEHNIČAR.

ZAGREB.

TISKARA I LITOGRAFIJA C. ALBRECHTA (JOS. WITTASEK).

1904.

Čitateljima.

Uvidjevši potrebu međusobnoga upoznavanja južnih Slovjena, izdajem bugarsku slovnicu, ne bih li njom zbliženju bratskih plemena koristio. Nastojao sam, da iznesem cijelu slovnicu kratko ali jezgrovito i podpuno. Mislim, da nije prekratka, jer je bugarski jezik za Slovjena lakši od svih drugih jezika radi srodnosti, a osobito radi svoje jednostavnosti.

U koliko sam uspio ne znam, ali mislim, da ova skromna knjižica nipošto ne će ostati bez koristi mnogomu, tko teži za tim, da поближе upozna svoju braću — barem dok ne osvane koja bolja.

Nema smisla učiti bugarsku slovnicu na izust, jer to vrlo umara duh i volju. Glavno je, da se čitanjem slovnice dobije pojam o oblicima — drugo se nauči čitanjem raznih knjiga i listova. Svakako je potrebno, da se i kasnije prigodice osvrne na pojedine odsjeke slovnice, te se tako bez osobite muke i u teoretičnomu dijelu usavrši.

Dobro su štivo za početnike djela Ivana Vazova i Aleka Konstantinova, pa „Български търговски вѣстникъ“ (Sofija), koji je vrlo zgodan za to, jer ima uz svaki bugarski članak i slobodan njemački prijevod.

Radi tehničkih neprilika nijesam mogao označiti naglasak riječima u slovnici i u čitanci, ali sam za to na kraju knjige svrstao sve riječi u malen rječnik, te im pometao naglaske.

Kod sastavljanja slovnice služio sam se knjigama Мишевъ: „Рѣководство по български езикъ“ i Wagner: „Mluvnice jazyka bulharskeho“. U pravopisu držao sam se Miševa, jer se njegov pravopis danas najviše upotrebljava, ali sam se osvrnuo i na druge.

Bilo vam u dobar čas!

U Zagrebu, koncem prosinca 1903.

J. I. B.

1. Pismena.

A. Azbuka.

Tisak.		Pismo.	Latinica.
А	а	А	а
Б	б	Б	б
В	в	В	в
Г	г	Г	г
Д	д	Д	д
Е	е	Е	е
Ж	ж	Ж	ž
З	з	З	z
И	и	И	i
Й	й	Й	j
К	к	К	k
Л	л	Л	l
М	м	М	m
Н	н	Н	n
О	о	О	o
П	п	П	p
Р	р	Р	r

Tisak.	Pismo.	Latinica
С с	С с	s
Т т	Т т	t
У у	У у	u
Ф ф	Ф ф	f
Х х	Х х	h
Ц ц	Ц ц	c
Ч ч	Ч ч	č
Ш ш	Ш ш	š
Щ щ	Щ щ	št
Ъ ъ	Ъ ъ	â ili muklo
Ь ь	Ь ь	â ili muklo
Ѣ ѣ	Ѣ ѣ	e, ja, ea (lat. ê)
Ю ю	Ю ю	ju
Я я	Я я	ja
Ѡ ѡ	Ѡ ѡ	â ili a
Ѣ ѣ	Ѣ ѣ	ja

B. Izgovor slova.

Treba da spomenem nešto o izgovoru slijedećih slova:
e se na početku sloga ili riječi izgovara obično kao je;
щ se izgovara uvijek kao št;

ъ (zvano: еръ голѣмъ č. er golêm) i ь (zvano: еръ малѣкъ č. er malâk) se ne izgovaraju na kraju riječi, a u sredini zvuče kao muklo a. Označivat ću taj glas u latinici sa â; ѡ i ѣ se izgovaraju u mnogim krajevima kao lj i nj, a u mnogim opet kao l i n;

ѣ (двојно е č. dvojno e) se može uvijek čitati kao e, jer se tako u mnogim krajevima izgovara; ako je naglašeno, a iza njega slijedi tvrdi suglasnik, onda se obično izgovara kao ja ili stopljeno ea;

ю se čita kao ju, a

я kao ja;

ѡ se čita u sredini riječi kao ѡ ili ѡ, dok na kraju, osobito u nekim glagolskim oblicima prelazi u čisto a;

ѣ se čita kao я, dakle ja.

Neke osobite slučaje spomenut ću među oblicima.

2. Imenica.

A. Rod.

Rod se riječi u bugarštini slaže s rodom riječi u našem jeziku, pa nam za nj ne treba posebnih pravila.

B. Множина.

Мушки род.

Jednosložne imenice zamjenjuju u množini krajno ѡ sa ове, ѡ sa еве, a ѡ sa е ili ѡе.

N. рг. домѡ, домове; број, броеве; царѡ, царе или царѡе č. carje.

U narodnim pjesmama nalaze se od царѡ i od пѣнѡ = рачј množine цареве i пѣневе č. carjeve i pânjeve ili careve i pâneve.

Slijedeće jednosložne riječi imaju nepravilnu množinu: братѡ, братия; зубѡ = zub, зѡби; трѣнѡ = trn, трѣни; вождѡ = vođa, вожди; стражѡ = stražar, стражи; жрецѡ = roganski svećenik, жреци; вѡлкѡ = vuk, вѡлци; Грѣкѡ, Грѣци; ракѡ, раки i раци; листѡ, листове, листи i листя; пѡсѡ = pas, пси (običnije se употребљава riječ куче); день, дѣнѡ i дни; сѣнѡ = san, сѣница; пѡтъ = put, пѡтища; друмѡ, друмища i друмове; край, краища č. krajišta i kraeve; градѡ, градища i градове; долѡ, долища i долове.

Mnogosložne riječi zamjenjuju krajno ѡ, ѡ, ѡ, a i я sa и.